
V Dobrušce se krajané učí česky naposledy

Ani v létě nejsou učebny školicího centra Univerzity Karlovy v Dobrušce prázdné. Místa ve třídách obsadili potomci českých emigrantů z celého světa. V učebně vedle sebe sedí osmnáctiletá studentka, třicátníci i senioři narození před sedmdesáti lety. Příběh každého z nich má stejného jmenovatele: předky, již z českých zemí emigrovali a v novém bydlišti se snažili zachovat svůj rodný jazyk.

„Já jsem šestá generace. Tady pochází mojeho dědečka dědeček. On vyprávěl dědovi a děda mně, že jsou od Karlových Varů,“ říká dobře srozumitelnou češtinou 71letý Anton Šovanek z Kruščic v srbské části Banátu. Je ve třídě pokročilých a patří k těm, kteří se česky dobře domluví. Pochází z oblastí, kde je českých vesnic hned několik a čeština se tam dokonce učí na základní škole.

„V první a druhé třídě jsme měli učitele Pagače, čistou češtinu. Ve druhé a třetí byla čeština a srbsština a od páté třídy se učilo srbsky,“ vzpomíná na dětství.

Tvrdé a měkké i nemůžeme pochopit

I doma nebo mezi přáteli používá češtinu. Ve vsi jsou české spolky, mají tradiční kroje a slaví i české svátky. Do letní jazykové školy pro krajanu se přihlásil proto, aby jazyk zvládl ještě lépe. Stejně tak i o deset let mladší Láďa Škornjička ze sousedního města Bela Crkva, v překladu Bílý Kostel.

„Přišel jsem, abych správně mluvil, aby mě naučili i psát, protože u nás v srbsštině nejsou ty háčky nahoře. U nás je jednoduchá abeceda. Tady jsou háčky, čárky, pak to tvrdé a měkké i. To nemůžeme pochopit,“ říká muž, který v Belé Crkvi navštěvuje každý týden výuku češtiny pro dospělé.

„Na základní škole je učitel, který pochází z Hlinska, a každý rok přichází druhý učitel. Já jdu na hodinu každý týden, protože jazyk se musí cvičit. Jak se nemluví, tak se zapomene,“ připomíná.

V Dobrušce se před 16 lety učila česky i jeho dcera, která později studovala v Brně, našla si tam manželku a dnes žije poblíž Uherského Hradiště. On se na kurz přihlásil až nyní v 61 letech. Dříve kvůli práci nemohl.

„Musíte tady být celý měsíc, a já musel pracovat v lese, abych měl peníze. V zimě, kdy není práce, není kurz. Ted nemám práci, manželka je v důchodu, tak jsem si to mohl dovolit,“ vysvětluje Láďa Škornjička.

Tradice udržují České besedy

Stejně jako v srbských Kruščicích a Belé Crkvi, udržují české zvyky i jazyk také krajanské spolky v Chorvatsku. Česká beseda funguje v Daruvaru i v Záhřebu. Aktivní je v nich také Lucija Siruček, která se v Dobrušce sama představuje jako Lucie Sirůčková. Sedmadvacetiletá učitelka hudební nauky na základní škole v Záhřebu přijela do Dobrušky, aby si obnovila znalosti češtiny ze základní školy a lépe se pak domluvila s ostatními krajanu v krajanských spolcích.

„Vždy jsem mluvila lépe česky než moji rodiče, protože oni vůbec nechodili do české základní školy, učili se mezi sebou. Většinou mluvím česky se staršími lidmi, protože my mladí jsme mezi sebou zvyklí mluvit v chorvatštině, ale samozřejmě i ti mladí umí češtinu. Ale když s někým poprvé promluvíte v nějakém jazyku, už to zůstane,“ popisuje, jak čeština mezi mladými krajanu v Chorvatsku pomalu mizí.

Výuka v Dobrušce jí vyhovuje, protože si jazyk v krátkém čase zopakuje. Kurz češtiny pro krajanu tu Univerzita Karlova od 20. července do 17. srpna pořádá už po 28. Účastní se ho 72 studentů z 27 zemí, nejvíce jich je z USA, Argentiny a ze Sýrie. Potomci Čechů tu však jsou i z Ruska, Řecka, Jihoafrické republiky či Paraguaye.

„Každý rok komise na základě přihlášek a doporučení krajanských komunit vybírá 60 studentů, kteří získají stipendium. To nelze získat dvakrát. Ostatní si musejí kurz platit,“ říká vedoucí kurzu Vladimíra Koreňová.

Zejména krajané z Ameriky jsou ochotní za výuku, ubytování, stravování a výlety zaplatit 1 420 eur. Třeba Margaret Supik z Baltimoru sem jezdí už 18 let. České kořeny má v rodině její manžel.

„Celý život jsem chtěla mluvit jiným jazykem než anglicky. Měla jsem možnost studovat češtinu, tak proč ne?“ odpovídá na otázku, proč se na kurz stále vrací. Tím hlavním jsou však pro ni zdejší pedagogové a neopakovatelná atmosféra kurzů v městečku pod Orlickými horami.

„Běžel jsem každé ráno 300 metrů tam, kde jsou vidět Orlické hory, a každé ráno vidím svítání,“ popisuje oční chirurg z New Yorku Lawrence Jindra, jehož oba rodiče jsou Češi. Renomovaný specialista přednáší po celém světě, už devět let však v létě míří do Dobrušky. Kromě malebné vesnice, jak Dobrušku nazývá, ho sem táhnou hlavně vynikající učitelé.

„Byl jsem student v Harvardu a Oxfordu, ale Pavel učí, jako když Rembrandt maluje. To je, proč já jsem tady. Studovat u něho,“ říká pro našince kostrbatou češtinou.

Kurzy v Dobrušce však letos kvůli uzavření zdejšího střediska končí a přesunou se do Poděbrad. Podle dlouholetých studentů už to ale nebude ono a zvažují, zda se jich opět zúčastní. Stěhovat se nehodlá ani zakladatelka kurzů Alena Obstová, která učí cizince česky už 38 let.

„Pro mě osobně to znamená smutek, jako když vypouštíte dítě do světa. Já sama se nepřesunu, protože v mém vysokém věku už by to nebylo ani možné. Ale bude mi to líto,“ přiznává pedagožka.

Foto popis| Zpátky do školy Láďa Škornjička je ze Srbska a Barbara Stryble Whitney z Washingtonu (na snímku vlevo). Nyní sedí v Dobrušce v jedné lavici. Výuka češtiny pro cizince se výrazně liší od hodin pro rodilé mluvčí. Se začátečníky se učitelé domlouvají i dramatizací. Zásadou je mluvit pouze česky.

Foto popis| U tabule Lucija Siruček z Chorvatska měla češtinu na základní škole. Do Dobrušky si přijela jazyk oživit.